

Leto VIII.

Številka 12.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. Danilo Majaron.

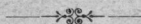

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1892

VSEBINA.

1. <i>Dr. S.</i> : „Numerus clausus“ ali pa daljša praksa odvetniškega kandidata?	353
2. <i>Dr. Fr. Stor.</i> : Slovensko priseganje v prejšnjem stoletji	357
3. <i>Dr. Janko Pajk</i> : Besedje k „Dotikam prava in naravstva.“	360
4. <i>Dr. Fr. Oblak</i> : O razumljivosti, ki je zahtevamo od slovenskih pravnikov. VI.	362
5. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> K razlagi §-a 1052. obč. drž. zak.	365
<i>b)</i> O legitimaciji dediča k vtoževanju zapuščinskih tirjatev	370
<i>c)</i> K razlagi §-a 1435. obč. drž. zak.	373
<i>d)</i> Notarijatski napis, napravljen na Ogerskem po kr. ogerskem notarji, nima zvršilne moči po smislu §-a 3. not. reda z dne 25. julija 1871, št. 72 drž. zak.	377
6. Književna poročila	377
7. Razne vesti	379
8. Vabilo na naročbo	384

„Numerus clausus“ ali pa daljša praksa odvetniškega kandidata?

Zakon z dne 6. julija 1868, št. 96. drž. zak. odpravil je po smislu načel tako-zvanega narodno-gospodarskega liberalizma „omejeno število“ odvetnikov, institucijo, katero je pridržal in uredil provizorni odvetniški red z dne 16. avg. 1849, št. 364 drž. zak. Odvetništvo izročilo se je prosti konkurenci in to nadejé se, da bodo tekmovali člani tega stanu, kako bi prekosili drug drugega v dobrem, in da se bode tako ustanovil stan odvetnikov, ki bodo v vsakem pogledu zadoščevali svoji nalogi.

Kmalu potem pa so se porodile pritožbe, češ, da uvedena konkurenca kaže se bolj kvarno, nego li koristno, in da zadela je odvetniški stan hudo v moralnem in gmotnem pogledu. Res je vse tiščalo v velika mesta, sosebnó na Dunaj, a v manjših mestih in sosebnó na deželi pa je postal občuten nedostatek izurjenih pravosrednikov in zaradi tega se je po občinskih tajnikih, dijurnistih in drugih nepoklicancih širilo zakotno pisarstvo, zoper katero se je ministerski ukaz z dne 8. junija 1857, št. 114 dež. zak. pojavljal le v svoji slabosti in nezadostnosti.

To vse dalo je povod, da se je v odvetniškem stanu večjih mest pričelo gibanje, posvetovanje, kako bi bilo odpraviti vidne hibe, kako bi bilo očistiti odvetništvo od elementov, njegovo čast žalečih, in kako bi se odvetniku zagotovila gmotna, ogromnim žrtvam in trudu, ki se potrebuje za pripravo in učenje, primerna eksistenca. Nasveti so bili raznovrstni; sosebnó sta se pa dve sredstvi poudarjali in ti sta: „numerus clausus“ ter podaljšanje pripravne prakse.

Okolo leta 1880. obrnila se je nižjeavstrijska zbornica do pravosodnega ministerstva z jako obsežno peticijo; v njej je

poudarjala napake sedanjega reda ter stanje vsled njih, in navetovala v to primerna sredstva, med drugim tudi „numerum clausum“. Ministerstvo je to peticijo izročilo najvišjemu sodišču v to, da izreče o njej svoje mnenje. Po predlogu dvornega svetnika Lassnigg-a je to sodišče z nič manj obsežnim, po nekod za odvetniški stan ne kaj laskavim rešilom z dne 5. januarija 1882. l. zavrglo nasvetovano „omejeno število“. To mnenje je moravska odvetniška zbornica dne 1. oktobra 1882. l. ocenila glede nekaterih točk povse zaslužno in dotični spis je sosebnost zaradi tega zanimiv, ker nahajaš v njem tesno zgodovino odvetništva. Odveč bi bilo tu navajati tiste razloge, in napotujemo le častitega čitatelja na „Gerichtshalle“ iz leta 1882., ki je oba spisa v št. 44 in 87 priobčila. Omenjamo pa, da se je dotične seje nižjeavstrijske zbornice udeležilo izmed 649 upisanih odvetnikov le 246, a glasovalo za predlog le 129. Čeških odvetnikov, katerih je bilo takrat 500, prišlo je v jednako sejo le 94, za predlog pa glasovalo samo 60. Odvetniške zbornice v Ljubljani, Opavi, Lvovu,¹⁾ Przemyslu, Tarnovu, Bocenu, Tridentu, Trstu, Gorici, Dubrovniku, Kotoru izjavile so se proti „omejenemu številu“.

Časi za odvetniški stan so se od leta 1882. po nekod jako poslabšali. Množé se torej glasovi, ki zahtevajo remedure zakonitim pôtem. Nam se vidi — za razmere v obče — previdno uvedeni „numerus clausus“ boljše sredstvo. A previdno dejali smo zaradi tega, ker se mora, če se zgodi, to zgoditi tako, da bode odvetniški stan ohranil svojo nezavisnost od pravosodne uprave ter tudi od sodišč. Smeh se nam sili, če pomislimo, da je lanskega leta zahteval nekdo, če se ne motimo, v „Jur. Rundschau“, naj se odkaže tudi državnemu pravdniku primerno mesto pri nadzoru nad odvetniki. Tako dalječ pa vender nismo dandanes še dospeli, da bi bilo potrebno državnemu pravdniku stati za mizo odvetnikovo!

„Slov. Pravnik“ je uže poročal, da je sestavil odvetniški klub v Gradci letos spomenico. katero je odobrila Graška zbornica ter poslala drugim zbornicam v pretres, tako tudi Ljubljanski, ki je o tem imela sejo dne 10. septembra t. l.²⁾ Napominana spomenica zahteva, da je uvesti „omejeno število“. Pravo-

¹⁾ Glej „Slov. Pravnik“ letošnji št. 6. str. 191.

²⁾ Glej „Slov. Pravnik“ letošnji št. 9 str. 287.

sodno ministerstvo naj bi določalo število odvetniških mest v vsakem kraju; vsakih deset let se lahko po predlogu zbornice število zmanjša ali pa poveča. O tem, dobi li kak kandidat zaželeno mesto, sklepal bi odbor, kateremu je dovoljeno zavreči prošnjo *aus Mangel an Vertrauenswürdigkeit*. Proti sklepu bi se bilo moči pritožiti do vkupne zbornice in konečno do najvišjega sodišča. Ozirati bi se bilo pri nameščevanju sosebno na dobo prakse dovršene v deželi, v kateri se hoče naseliti prositelj.

Proti nasvetu, da bi odbor smel odvetniškega kandidata zavrniti, ne da bi to določil disciplinarni svet, „ker se mu ne more zaupati“, nam se je izreči uže glede na odvetniške kandidate na južnem Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Primernejše, mislimo, bi bilo, če bi se zavrgla samo prošnja tistega kandidata, kateremu je disciplinarni svet odrekel pravico, prositi v določenem času kakega izpraznjenega mesta. Če se bi pa vèdel kandidat nepošteno ali sramotno za ves stan, tako da ni več vreden ostati v njem, tedaj se itak izbríše njegovo ime iz imenika kandidatov, in on je s tem stalno izključen iz stanu sploh. Temu pa, da se bi trpela oseba mirno v imeniku kandidatov, potem pa brez pravega razloga ali brez preiskave ne pripustila do odvetniškega mesta, ne moremo najti pametnega razloga.

Kaj je omeniti k drugemu sredstvu, k osemletni praksi odvetniških kandidatov? V registraturi državnega zbora spi med drugimi predlogami tudi načrt zakona, ki se bavi z uvedbo osemletne prakse. Nam se to sredstvo nikakor ne vidi pripravno in umestno. Tiščanje k odvetništvu se ne bode s tem zabranilo. Kdor žrtvuje uže sedem najboljših svojih let, žrtvoval bode še osmo leto, da dospe do zaželenega smotra. Dalje je itak praksa naših koncipijentov predolga, če pogledamo na uredbe drugih držav v tej stroki, ali četudi samo pomislimo, da „nostra vita brevis est“. Od svojega 6. do 30. leta, torej celih štiriindvajset let najmanj se je učiti in vežbati bodočemu odvetniku, — more li potem, ko začne zvrševati odvetništvo, tudi „prijetnosti“ svojega težavnega in mučnega poklica uživati jednoliko let?! Naj li bode odvetniški kandidat nemara uže starček, kedar se mu približa zaželeni čas samosvoje pisarne?

Drugače upliva „*numerus clausus*“. Mladi pravnik bode dobro pretehtal, kolikšno je število dopuščenih odvetnikov in čakajočih kandidatov, in izbere si o pravem času drugačen poklic, če bode videl, da zanj stanje pri odvetništvu ni ugodno. To bi pač odvrčalo od odvetniškega stanu, to bi mu pomagalo.

Čuje se tu in tam, da bi bilo dobro, podaljšati prakso koncipijentovo, ker bi odvetniki potem lahko si delj časa obdržali v svoji pisarni izurjenega koncipijenta, kateri sedaj komaj vstopi, tudi uže odide. Toda jedno leto več ne bode odvetnika naredilo srečnejšega; na drugi strani pa je premisliti, da ni odvetniški kandidat na svetu za službo odvetnikom, nego on služi odvetnikom, da se uči in izuri, da potem lahko postane dober in svoje stroke na vse strani večš odvetnik.

Uvaževati je tudi, da se s tem, če se zahteva od kandidata osemletne prakse, katere bi moral dovršiti pri sodišči prvi dve leti brez plače, izključi prav po nepotrebem manj imoviti del pravnikov, ki je pa navadno bolj marljiv in zmožen za to pravniško stroko, nego „*beati possidentes*“.

Konečno še omenjamo, da bi bilo potreba pri uvedbi „omejenega števila“ tudi o tem določbe, kaj se naj zgodi s kandidati, ki so uže v praksi ob času, ko bi zadobil moč novi zakon. Po našem mnenji kandidatom, ki so uže nastopili nadejé se, da bodo v sedmih letih postali odvetniki in se naselili po svoji volji, bi ne bilo moči niti smeti odtegniti pravic, katere jamči zakon iz 1868. leta odvetniškemu stanu.

Po dnevnikih je znano, da se v pravosodnem ministerstvu uvažuje vprašanje potrebnih reform, zlasti zastran „omejenega števila“. Vzlic temu smo uverjeni, da se, kakor izkušnja uči, ne bode tako kmalu uredila advokatura po želji prizadetih krogov; a izrecimo nadejo, da bode vedno ostal, naj pride, kar hoče, veljaven stari izrek: „*Advocatorum corpus dignitatum seminarium est*“.

Dr. S.

Slovensko priseganje v prejšnjem stoletji.

Naslednji opomin, kaj da je prisega, ter dva obrazca prisege sem v deželnem arhivu v Gradci v knjigah nekdanjega sodišča v Braslovčah v Savinjski dolini, ki imajo sedaj št. 2851 in 2852, našel, ko sem iskal druge listine iz prejšnjega stoletja. Prisege so se pri Braslovškem sodišču, kakor je iz knjig samih razvidno, zapisale l. 1786. Ker ima deželni arhiv v Gradci veliko enakih knjig tudi od drugih nekdanjih sodišč iz prejšnjih stoletij, vidi se mi brezdvomno, da bi se v njih lahko dobilo še obilo slovenskih spominkov, in le želeli je, da bi jeden ali drugi pravnik pregledal dotične sodne listine in knjige v deželnem arhivu Graškem.

Dr. Fr. Stor.

Persega:

Kattera ima enimo Slekitirimo pred de on parsesche naprederschana jenu postaūlena bitti.

I.

Eden Sleketirni Boga boietschi Carschenig kateri ima sūoio vest jenū persego stūritti Teiste more na suoie dessnj roki tri perste gori vsigniti. Korker paz ta parvi parst pomeni Boga otscheta ta drugi perst pomenj Boga Sinū, ta treki Boga Suetiga Ducha ta drūga dūa dolli pernoglana persta kokar ta vetschi pomeni to tschloūeschko dūschizo, ta peti perst katerimo Mesinz retschemo alj prauimo, pomeni to Tschlovesko trūplū ali tellū. Korker je Taisto proke te dūschize Maihino stīmati, sezer pak per ti zelli roki, se pa sastopi eden sam jedini Bug Stuernig Zelliga karschaustua, Nebefs, semle jenū vfsega kar kolli schiūj.

2.

Katheri tschloūk se Tokū naūredno persesche jeno je jemo samimo taku Saūraschnig da on karūitschno perssego sturj Taisti persesche. Ko bi on diaū koker jest danes krivitschno perseschem Takū jest profsim Boga otscheta Sinū jenū Suetiga Dūcha, to zello Suetto Troizo Boschio, da jest odlotschen bodem od gmeine jenū

dobrūte sūete karschanske zerkūe od gmeine vsich lūbich sūetniko od zelliga karschanstūa jenū de taisto dobroto meni bodo k enimo vetschnimo sgubleino Moie boge Duschize, tellefsa jenū karūi.

3.

Ta napraūitschni Tschloūek pa sche ko bi on diaū koker jest danes kriuitschno perseschem, taku pomagei Menj Buck otsche, Sin jenū Svete Dūch, de taisti meni nigdar h troschto na pride u tem tschasū jenu urj koder se bode Moia Duschiza lotschilla od tega Tellefsa ali Sūeta.

4.

Kateri Napraūitschno persesche, taisti praūi, koker jest dones foūsch alli kriūitschno perseschem, taku jest profsim Boga otscheta, Sinū jenū Sūetiga Dūcha, de taistū sūetū zartanū Reschnū tellū Naschiga gospūda Jesūfsa Christūfsa nega naisretscheno Milost, nega nedoūschnost sūeti karūaūi pot nega britkost, trepleine, teschka smert jenū Nadoūschna Maitra, bodi na meni bogimo greschniko sgublena jenū odlotschena vselej.

5.

Le ta kateri foūsch persesche. Taisti praūi, koker jest danes foūsch perseschem, taku bodi moia Dūscha, katera se sastopi per tem tschetertim parstu, jenū moie tellū katerū se pack sastopi par tim malim Masinzo vekomei ūkūpei ferdamano na sodni dan. Kadar jest Nepraūitschni tschloūek staū bodem pred taistim tardim Richteriem, katerimo Netsch skriūniga ni jenū jest bodem odlotschen jenū odūerschen od tech praūitschnich, obropan tega pogleda oblitschia Boschiga Naschiga Jsūelitscheria Jesūfsa Christūfsa ūselei na vekomej.

Pomisli sedei slekerni kateri foūsch persesche, kokū on eno jsretscheno grasaūitno sodbo sam tsches sebe retsche, de se on odpoūe jenū tudi sam odlotschi od te sūete troize, tega oblitschi Boschiga te gmeine karschanske zūirkūe, od gmeine tech lubich sūetniko Boschich. Jenū se oblūbj isūatom, Duschizo jenū Istelefsam Temū hudizhu jenū ūse negoūi Druschini jenū se fardama ūta paklenski uetschni ogen.

Satorei obeden Resnize na samaütschi koker je enimo Slednimo lübü isüelitscheine negoüe boge

Düschize.

PARSEGA.

Iest N. jenu N. oblü bim jenü perseschem gospod Bogü otscheto Nebeschkimo, de jest v tech retschech ko sem sede i ta dan heni pritschi naprei postaülen jenü praschan bodem, de iest otschem to praü tschisto Boschio resnizo taku dati jenü poüedati obene kriüize nutri meschati ne enimo alli Drügimo sa priasnast, souraschtüa, strahu alli mite vole perloschite alli usete, koker bo to use jsmisleno moglo bitti, temütsch moji vedeine po praüi resnize taku datti jenü reskasati koker se enimü poslenimu karschanskimü Tschloüeku spodobi jenü de jest na sodni dan pred gospud Bügam otschetom Nebeskim bodem mogü odgover dati. Taku meni gospüd Buch pomagai jenü ta tschista pres vsiga madescha spotscheta Matti Boschia Maria vsij Svetniki jenü le ta suetj eüengeliüm sede i jenü na posledni tschas:

AMEN.

Persega.

Jest N. inü N. oblubim inü perscheschem Gospod Bogü Otschetu Nebeschkimü de jest ütech Retschech ko sem sede i ta Dan heni Phritschij naprei postaülen, inü praschan bodem de jest otschem to praü tschisto boschio Resnizo tokü dati, inü povedati, obene krivize noter meschati, ne enimü alli drugimo sa Priasnast, Soüraschtua, Strachu alli milost Vole, perloschiti alle usetti, üse po Pravizi po moimü Vedeinü inü Resnizi toku dati inü reskasati, koker se enimü slednimü kerschanskimu Tschloueku spodobi inü de jest na Sodni Dan pred Gospüd Bogam Otschetam nebeschkim bodem mogu Odgovor dati: Toku meni Gospod Bug pomagaj, inoj ta tschista bres usega Madescha spotscheta Matij Boschia Maria üsi Süetniki inü ta süeti Euangeliüm tedei inoi ta posledni Tschas Amen.

Besedje k „Dotikam prava in naravstva“.

Med kriva mnenja gledé na naš jezik spada tudi to, da slovenščina nima pravnih izrazov. Kdor se hoče resno potruditi, da v tem pogledu preišče naš živi in zapisani slovar, temu bode brž jasno, da tudi v tej stroki znanja naš jezik ni ubožen; treba je le dotični njegov slovar dobro izcerpiti. Zató tudi nobeno mnenje ni bolj krivo nego to, da bi trebalo pravno besedje stoprav izmišljovati ali tako rekoč ustvarjati. Predno se kateri izraz zloži ali pa, kakor nam nasprotniki očitajo, „izkuje“, treba je narodno govorico in pa našo književnost izpraševati in marljivo besede zasledovati. To se je storilo pri zlaganji sestavka: „Dotike prava in naravstva“.1) Predalječ bi me zavêdlo, ako bi hotel o besedji, odkodi sem ga posnel, v pravniškem listu n drobno dajati račun. Storim to na drugem mestu. Izreči mi je samó, da sem besede posnel ne menda iz Cigaleta ali katerega novejšega slovarja, nego iz starih, slovenskih besednjakov, kateri pa so uže silno redki ter jih je dobiti samó v večjih knjižnicah. Tam sem jih tudi jaz našel in pri vsakem izrazu porabil. V naslednjem podajem besedje, katero sem upotrebljal v imenovanem spisu, in to v abecednem redu z nemškimi izrazi na čelu.

Ablösung odkup, odkupljenje.

Ablösungssumme odkupnina.

Abschreckung plašenje.

Agnat sorodnik.

Agnatenerbfolge dedišstvo.

Amnestierung zabljenje, pozabljenje, nespominanje.

Antheil delež.

Appell poziv, utečenje, utok.

Appellation pozivanje.

Ascendent prerodnik.

Asyl pribežišče.

Asylrecht pravo pribeganja.

Attentäter usilnik.

Ausführung zvršitev.

Ausgleichen izravnati, poravnati.

Ausgleichen sich dogovoriti se.

Ausgleichung poravnanje.

Autorität oblast, oblastnik.

Autoritativ oblasten.

Begnadigung pomiloščenje.

Beilegung složenje, slaganje.

Beschuldigter okrivljenec, obdolženec.

Beschuldigung okrivljenje.

Besteuerung nadačenje (iz ljudske govorce), nadavkanje.

cardinal stóžeren.

Caution čuvanje.

Civilrecht gradsko pravo (prim. „grajski“ n. pr. „grajski norec“ nar.

1) Na str. 262 „Slov. Prav.“ v 9. vrsti od zgoraj čitaj „pravnikov“, a ne „nepravnikov“, kar je krivo.

slov. pesni); „državljsko pravo“ je „staatsbürgerrecht“, ne „civilrecht“.

codificieren uzakoniti, uzakonjati.

Communismus občenjaštvo, občeništvo.

Compromiss dogovor, privoljenje.

compatibel spraven.

Compatibilität spravljivost, spravnost.

Confession vera.

Conflict spor.

Criminal zločinstven.

Descendent porodnik.

Dispositionsfähigkeit razpoloživost.

Drohung grožnja, pretnja.

Ehrengericht častna sodba.

Eigenbenützung samoužitek.

Eigenthum lastnina (concr.), lastništvo (abstr.)

Eigenthumsrecht lastninska pravica.

Erbfolge nasledstvo, dedinstvo (abstractno), dedišтво (concr.)

Erinnerung spominanje.

ersetzbar popraven.

ersessen osvojen.

ersetzen popraviti.

erwirkt pridobiti.

erworben dobavljen.

Erzwingbarkeit primarljivost, pritudljivost.

Expropriation izoblaščenje.

formal obrazen.

Friedensrichter posrednik (mediator), pogoditelj.

fundamental podkladen.

Gastfreund gostitelj.

Gesamtwille vkupna volja.

Gesinnung povoljenje.

Gewohnheitsrecht običajno pravo.

Gewohnheitsverbrecher navajen zločinec.

Gesetzgeber zakonitelj.

Gleichheit enakost.

Güterlehre nauk o dobrotstvih.

ideal namišljen, uzoren.

Individuum posameznik, stvarstvo.

Immunität oproščenost, slobodnost, iznetje.

Interessen korist, hasen.

Interessent udeleženec.

Jury porotno sodišče, porotna sodba, prisežniki.

Legalität zakonitost.

Legatar vzpomnenec (iz nar. govorce).

Mahnung opomin, opominanje.

Mitbenützung souživanje, soužitek.

Mitbesitzer sopolosestnik, sopolosednik.

Miteigenthum solastnina (concr.), solastništvo (abstr.)

Miteigenthümer solastnik.

Moral naravstvo (narav, starosl. nprav je natura človeka).

Naturrecht naravno pravo.

Normalmass pravilna mera.

Nothwehr skrajni odpor.

Nutzniesser užitek, uživavec.

Nutzniesung užitek, uživanje.

Recht pravo (abstr.), pravica (concr.)

Rechtsidee pravna namisel.

Rechtsprechung pravosodje, pravosodstvo.

Rechtsstrafe pravna kazen.

Restitution povračenje, povratek.

Rigoris osornik.

Schadenersatz popravljenje škode, povrnjenje škode.

Schenkung darovanje.

Schiedsgericht sredniško sodišče.

Schiedsrichter srednik.

schlichten složiti, spraviti, razrešiti.

Schuld krivda, krivnja.	Unterwerfung podložnje, podložnost.
Selbstverstümmelung samovrazba, samokrnjaščenje.	Unterordnung podredjenje.
Servitut služnost.	unzurechnungsfähig nezamerljiv.
social družben, družbenški.	Urrecht početno pravo.
Socialismus družbenjaštvo.	Verantwortlichkeit odgovornost.
Standrecht nagla sodba.	Verbannung progona, progonestvo.
Strafaufschub odlog kazni.	Verbot zabrana.
strafbar kazniv.	Vergeltung povračilo.
Strafverfahren kazensko postopanje.	Verjährung zastarevanje, zastarenje.
Strafwesen kazenstvo.	Verletzung vraženje, vrazba.
Talion kazen povračanja (po Belost.), zamenjalna kazen.	Verleumdung nagrdenje, ogrdenje.
Testament oporoka.	Verpflichtung obvezanost.
Testator oporočitelj.	Verwahrung zaščuvanje, čuvanje.
Todesstrafe kazen usmrčenja.	Verzichtleistung odpovedanje, odpoved.
Uebergabe izročitev, izročenje, predavanje.	Wille (letzter) najzadnja naredba.
Unparteilichkeit nepristranost.	Zurechnung zaméra.
Unschädlichmachung okovarjenje (iz nar. govorce).	Zwang prisiljevanje, primarjanje.

Dr. Janko Pajk.

O razumljivosti, ki je zahtevano od slovenskih pravnikov.

(Dalje)

139. Izraz »zemljeknjižni izpisek« za *Grundbuchsauszug* mi ne ugaja; misliti nam je tudi na *Strafauszug*, izraz, ki bi ga bilo slično v slovensko prevesti, češ: »kazenski izpisek«, kar pa stvari prav ne izrazuje, kajti iz zemljiških knjig se daja povzeti izpisek, a iz spisov kazenskega ravnanja, ki jih včasih more biti jako veliko število, ne daje se izpisek povzeti prav tako, da bi se temu, kar po nemško *Auszug* slove, smelo izpisek reči. Tukaj je treba paziti na bistvo stvari, in gledé tega je oméniti, da to, kar Nemeč imenuje *Auszug*, ima namén poučiti koga o tem, v kakem stanu se nahaja na primero kaka nepremakljina v zemljiških knjigah ali pa kaka oseba gledé dejanske kazenske océne; in tega naména ne doséže tako lahko kak »izpisek«, ampak veliko

boljše dotično izvéstje. Naj se rabi torej za *Grundbuchsauszug* slovenski izraz: zemljeknjižno izvéstje in dosledno tudi za *Strafauszug*: kazensko izvestje.

V tem obrazci nahaja se stavek, ki okrajšan slóve: »k temu zemljišču pripada poleg hiše v Brežicah št. 43 ležeče stavišče 32«. Ta stavek je za Slovenca jako slabo razumljiv, ker Slovenec se kolikor more rad ogiblje deležnikov in tudi ne bi rekel, da k zemljišču »pripada« stavišče, in da stavišče »leži« poleg hiše, — ampak Slovenec bi rekel, da stavišče je dél zemljišča, kakor bi na pr. Italijan rekel, da »il fondo di fabbrica è una parte del terreno«, in po tem bi tudi Slovenec razumljivo izrekel omenjeni stavek takole: »dél tega zemljišča je stavišče št. 32, ki se nahaja poleg hiše v Brežicah št. 43.« Vselej naj Slovenci tako pišejo!

Dalje se nahaja v tem obrazci stavek: »sem poprosil dovolitve slavnega županstva«. Tudi tu je razlikovati med besedama »dovolitev« (pojem stvari) in »dovoljenje« (pojem dejanja). Prositelj tukaj ne zahtéva, da mu županstvo kaj dá, ampak da mu kaj storí; v prvem slučaju bi županstvo vstreglo prositelju s stvarjo (dovolitev je ta stvar), v drugem slučaju pa z dejanjem (to je pa dovoljenje). Mislimo tu le na kako znanstveno »razpravo o dovolitvah« in »razpravo o slučajih dovoljenj«! Ali pa naj se stavek, o katerem govorimo, zasukne takole: »Poprosil sem županstva, naj mi dovoli, da . . .!« Ta zadnji stavek je najbolj razumljiv in je po mojem mnenji pristnega slovenskega duhá; nasvetujem torej za vse slučaje, naj se Slovenci ne silijo jemati v svoj pravni jezik po načinu nemškega govora abstraktnih izrazov in rékel, ki napravljajo vsak jezik nekako visok in duhovit, a izvestno prav mračen, kar se pravnikom najmanj priporoča, — ampak naj rabijo le konkretne, zadévo in stvar zaslavljaóče izraze, ki jedino lahko pomagajo, da se jedrnato govori in piše, in to se pred vsemi drugimi stanovi soséбно priporoča nam pravnikom. Če hočemo tako delati, ni misliti, da se moremo in moramo ogibati bogastva, ki ga imamo Slovani v glagolu pred vsemi drugimi narodi. Kako? O tem naj prvi govorijo naši jezikoslovci! — Kar sem o besedi »dovolitev« povedal, to naj velja tudi o izrazu »stavitev«, in jaz mislim, da, če v enakih slučajih Slovenci vedno doslédno govorijo in pišejo, obogati se slovenski pravni jezik za mnogo glede določnosti, točnosti, stalnosti in razumljivosti pravnih izrazov v govoru in pisavi.

Izraz »izvod stavbenega načrta« za *Auszug aus dem Bauplane* se meni ne priporoča, ker ta beseda izraža v slovenščini to, kar nemška beseda *Hebel* zaslavlja. Ali bi ne bilo bolje reči: preris stavbenega načrta? Sicer pa Jošefov sodni red v § 72. govori o *Riss-u*, ki ga je po dv. dekr. z dne 5. marcija 1787, št. 641 zb. pr. zak. predložiti političkemu oblastvu, da ga potrdi; potrjen *Riss* je torej izviren, in iz tega obrisa (načrta) se le pre-risuje, a ne izvaja. Primerjaj izraz: prepis pisma = *Abschrift einer Urkunde*.

152. To rzsodbo bi jaz obrazil takole:

V imenu Njegovega Veličanstva Cesarja
c. kr. okrajno sodišče v Mariboru na l. br. Dr.

V pravdi, začeti od Alojzija Karničnika, hišnega posestnika v Mariboru, kot tožitelja, zastopanega po dr. Kreku v Mariboru proti Petru Zdravcu, hišnemu oskrbniku tudi od tam po dr. Lešniku v Mariboru je tožitelj v tožbi z očitki, vloženi dné . . . št. . . ., zahteval, naj se z rzsodbo spozna: da so upravičeni očitki zoper račun z dné . . ., katerega je toženec kot oskrbuik tožiteljeve hiše št. 171 v Mariboru dal za dobo od . . . do . . ., in da je toženec dolžan povrniti pravdne stroške. Ta pravda se je pisмено obravnavala; pravdni spisi so se dné 2. maja t l v navzočnosti obeh pravdnh strank zavili in dokazovanje s pričami se je završilo. Zdaj to sodišče rzsoduje tako:

Protí temu, kar g. A. Levec predlaga med zadržajem rzsodbe k I. in II. očitku ni česa bistveno omenjati, in le k očitku III. bi jaz onega spominjal, kar sem v tej razpravi uže prej omenil gledé rékla: »storiti prisego« in bi še nasvetoval, naj se reče: rzsodba zadobi pravno moč ali pa: postane pravoveljavna — mesto: »rzsodba pride v pravno moč«, in naj se rabi izraz bramba mesto »obramba«.

157. Za izraz »rekognoscija« bi jaz slično temu, kar sem k obrazcu 103 uže omenil, rabil izraz: pregled.

158. Jaz ne bi rabil izraza: »replična priloga«, ker adjektivum znači notranjo kakovost označene stvari, to pa tukaj ni. Mislim da naj se reče: priloga repliki ali pa: priloga k repliki. — Dalje bi se dal izraz »konstatovati« zameniti z besedo zabeležiti in po priliki tudi: zapomniti si (na pr.: naj se to zapomni za tedaj, kedar se reši prošnja.)

159. Za »napis« (dr. Lavrič je rabil: nadpis) bi jaz rabil izraz obvéstnico (tudi obvestilo.)

161. Za: »proglasi vse, izvzemši odstopno pismo z dne . . . , priloga F replike, za sumne« bi jaz rekel: izreče, da so vsi sumljivi, izven priloge repliki F (odstopno pismo z dne . . .) Jednako bi jaz ne rabil izraza »proglasiti za« ampak rajši: izreči, da . . . tudi v vseh drugih slučajih, in k večjemu bi rekel: proglasiti kot . . . nikoli pa ne »proglasiti za . . .«

165. Jaz ne bi rekel: rešuje se s tem, da . . .«, ampak rajši: rešuje se z opombo, da . . .

173. V tem obrazci k rzsodbi bi jaz ne rekel: »na prošnje le-tega«, a rajši: vsled prošnje zadnjega, ker priporočen »le-tega, le-ta i. t. d.« mi preveč diši po nemških »Schimmelnih«.

(Dalje v prihodnjem letniku.)

Dr. Fr. Oblak.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K razlagi §-a 1052. obč. drž. zak.

Z rzsodbo z dne 12. marcija 1892, št. 2303 je mestno del. okrajno sodišče v Celji po završenem rednem ustnem postopanju v smislu §-a 298. obč. sod. r. in dvor. dekreta z dne 7. majnika 1839, št. 358 zb. pr. zak. v pravdi Ane R., tožiteljice, proti Francetu V., tožencu, začasno odbilo tožbo, katere zahteva slôve: Toženec France V. je dolžan tožiteljici zaradi ustne, dne 11. januarija 1890. l. sklenjene kupne pogodbe plačati kupnine, znašajoče 1773 gld. za nekatere parcele, ostanek 1065 gld. 50 kr. s 5% obresti ter povrniti sodne troške, jedno in drugo v 14. dneh, da se ogne eksekuciji.

Razlogi.

Tožiteljica Ana R. zahteva od Franceta V. 1065 gld. 50 kr. ostale kupnine za v tožbi navedene parcele, spadajoče k posestvom vlož. št. 2 v kat. obč. K. in vlož. št. 102 v kat. obč. P., in trdi dogovor s tožencem z dne 11. januarija 1890. l., da mu ona proda v tožbi navedene parcele za 1773 gld., da mora France V. njej plačati z aro 20 gld. vred polovico cele kupnine, torej 886 gld. 50 kr. do 14. januarija 1890. l., drugo polovico 886 gld. 50 kr. pa

do Jurjevega, ter da bodeta pogodnika takrat napravila tudi pismeno pogodbo. Toženec France V. priznava v obravnavi te trditve, dostavlja pa, da je bilo tudi natanko dogovorjeno, da mora Ana R. do sv. Jurija izknjižiti vsa, na prodanih posestvih vknjižena bremena. Glede na določila v §-ih 1052, 1066, 922 in 928. obč. drž. zak., glede na to, da je pri posestvu vlož. št. 102 v kat. obč. P. vknjižena zastavna pravica za tirjatve: nedol. Martina N., znašajočo 655 gld. 98¹/₂ kr., nedol. Josipa N., znašajočo 524 gld. 02 kr., nedol. Ane N., znašajočo 717 gld. 72 kr. in nedol. Avgusta N., znašajočo 572 gld. 17¹/₂ kr., in glede na to, da toženec teh tirjatev ni v svojo plačilno obljubo prevzel, — ugovarja toženec, da tožiteljica še ne more tirjati od njega ostale kupnine, ker še ti dolgovi niso izknjiženi, in ker še tožiteljica tudi ničesar ni storila, da bi jih bilo moči izknjižiti. Tožiteljica ne taji, da je dolžna dati izbrisati dedščino nedol. otrok Martina, Josipa, Ane in Avgusta N., zanika pa, da mora tožencu do sv. Jurja očistiti zemljiško knjigo, in trdi, da toženčev ugovor ni utemeljen, češ, toženec bi ne imel pravice, plačila odlagati, če bi ona tudi morala zemljiško knjigo očistiti.

V tej pravdi je razsojevati jedino le to, je li kupec posestva upravičen, pridržati ostalo kupnino tako dolgo, da prodajalec prodano posestvo očisti onih vknjiženih bremen, katerih kupec ni prevzel v svojo obljubo. To vprašanje pa je potrditi. Tožiteljica sama ne taji, da je dolžna izknjižiti vknjiženo dedščino nedol. otrok Martina, Josipa, Ane in Avgusta N. Ta dedščina znaša vkupe 2469 gld. 90 kr., torej več nego li cela kupnina. Ker prevzame po zakonu kupec posestva tudi vknjižena bremena, ali jih mora vsaj za toliko časa prevzeti, dokler niso izknjižena, ne izročil bi prodajalec kupcu, prepustivši mu posest, ekvivalenta ali jednake vrednosti za kupnino, ampak kupec dobil bi ekvivalent še le takrat, kedar se zemljišče očisti glede neprevzetih bremen. To bi bilo torej protivno dvostranskemu značaju kupne pogodbe, ako bi kupec ne dobil tega, kar mu gre po dogovoru, a prodajalcu bi moral vendar izplačati celo kupnino (§§ 1052, 431, 463 in 469. obč. drž. zak.). Ako tožiteljica trdi, da je vsak čas pripravljena, napraviti s tožencem pismeno kupno pogodbo, onda to glede na §§ 1052, 431, 443 in 469 obč. drž. zak. še ne zadoščuje, kajti tožiteljica ne bodi samo pripravljena, napraviti pismene kupne pogodbe, nego dokaže naj tudi, da je vse poskrbela, da dobode kupec čisto knjigo. Tudi izjava

tožiteljice, da bode kupnino za nedol. otroke depozitovala in potem pridobila nadvarstveno dovoljenje za izbris dedščine, ne zadošča, ker kupec nima nobene varnosti, da bode to res storila. Na tožiteljčino trditev, da je dovolj imovita in da se pri njej ni bati izgube, se pa ni ozirati, ker imetje se lahko čez noč izgubi ali pa zapravi, in ako bi moral kupec prodajalcu plačati kupnino, dasi mu prodajalec ni izročil kupne pogodbe in listin, potrebnih v izknjižbo zastavnih pravic, tedaj bi zanj ne bila samo nevarnost, da bode moral plačati neprevzete dolgove, ampak tudi nevarnost, da izgubi posestvo, ako je prodajalec med tem časom dalje proda (§§ 431, 440, 443, 461, 466 in 469. obč. drž. zak.). Tožbena zahteva torej za sedaj ni utemeljena in je odbiti jo, ker tožiteljica sama ni izpolnila svoje dolžnosti in tudi ničesar ni storila, iz česar bi se dalo izvajati, da je izpolniti pripravljena (§ 1052. obč. drž. zak.).

Na apelacijo tožiteljice je višje dež. sodišče v Gradci z razsodbo z dne 4. majnika 1892, št. 4185 razsodbo prvega sodnika nekaj predrugáčilo, nekaj potrdilo in razsodilo: Toženec France V. je dolžan tožiteljici zaradi ustne kupne pogodbe, sklenjene dne 11. januarija 1890. l. glede nekaterih parcel, plačati kupnine, znašajoče 1773 gld, znesek 179 gld. s 5% obresti od 14. januarija 1890. l. in sicer v 14 dnevih, da se izogne eksekuciji. — Daljna zahteva za plačilo 886 gld. 50 kr. ostale kupnine s 5% obresti od 14. januarija 1890. l. pa se za sedaj odbija.

Razlogi.

Po zakonu je mnenje prvega sodnika, da je kupec nepremičnine upravičen, pridržati si dolžno kupnino, ako prodajalec ni izpolnil svoje dolžnosti, namreč očistiti posestvo vseh bremen. Po §-ih 1052 in 1066. obč. drž. zak. mora prodajalec, ki zahteva kupnine, dokazati, da je svoji dolžnosti zadostil, ali da je pripravljen zadostiti jej. Prodajalec mora dalje stvar izročiti. Tu priznava tožiteljica, da kupec ni prevzel bremen, vknjiženih pri posestvu vlož. št. 102 v kat. obč. P., ki celo presegajo kupnino; ona torej priznava, da je obljubila izročiti kupcu posestvo brez teh bremen. Istotako priznava tožiteljica, da še dosedaj ni očistila zemljiške knjige. Tožiteljica pa niti trditi ne more, da je pripravljena pri plačilu kupnine izročiti neobremenjeno posestvo, kajti ona še niti pripravljanih korakov ni storila, ampak le pravi, da hoče, sprejemši kupnino, očistiti zemljiško knjigo.

Tožencu pa se ni treba s tem zadovoljiti in sicer niti tedaj ne, ako bi ne bilo izrecno dogovorjeno, da mora tožiteljica do sv. Jurija očistiti zemljiško knjigo. V le-tem slučaju morala bi tožiteljica po §-u 904. obč. drž. zak. svojo dolžnost izpolniti brez nepotrebnega odloga, ako namreč poseben rok v to ni bil dogovorjen. Tožiteljica sicer trdi in dokazuje, da mora izknjižiti tirjatev svojih otrok še-le potem, kedar bode kupec uže vso kupnino poplačal; ali ona sama pravi, da je to izjavo storila še-le potem, ko je nasprotniku uže bila segla v roko, torej po sklenjeni pogodbi, ona pa niti ne trdi, da bi bil nasprotnik ta predlog odobril ali pa na to sploh kaj odgovoril. Molčanja pa v takih okolinostih ni moči smatrati za odobritev tega predloga.

Vender pa ni utemeljeno, da se tačas odbije cela tožbena zahteva, nego tožbeno zahtevo je moči odbiti le glede dela, tičočega se obroka, ki ga je plačati o sv. Juriji. Toženec sam navaja, da bi bil moral polovico kupnine, torej vštévši aro 20 gld. znesek 886 gld. 50 kr. plačati do 14. januarija 1890. l., drugo polovico pa do sv. Jurija 1890. l. in da tožiteljica mora do tega časa očistiti zemljiško knjigo. Uže po vsebini te trditve se je torej zaveza glede plačila prvega obroka ustanovila ne glede na dolžnost tožiteljice, da očisti zemljiško knjigo; saj bi pa tudi ne bilo lahko možno, pupilarne glavnice do 14. januarija 1890. l., izbrisati, ker se je pogodba sklenila še-le dne 11. januarija 1890. l. Ker je pogodbe tako tolmačiti, da so brez protislovja in da imajo kako pravno moč, je jasno, da sta obe stranki bili v tem složni, da je prvo polovico kupnine plačati do dne 14. januarija 1890. l. vzlic vknjiženim zastavnim pravicam, da mora pa tožiteljica do plačila druge polovice svojo dolžnost izpolniti, kajti do tistega časa bi se bile dale vknjižene zastavne pravice brez težave izknjižiti, ako bi bila tožiteljica potrebno ukrenila. Glede one polovice z obrestmi, ki bi jo bil moral toženec plačati do dne 14. janavarija 1890. l. njegov ugovor proti tožbeni zahtevi po tem takem ni utemeljen. Glede tega dela kupnine je bilo torej razsodbo prvega sodnika predružačiti in tožbeni zahtevi ugoditi. Kar se pa tiče druge polovice, bilo je razsodbo prvega sodnika, oziraje se tudi na njene razloge, potrditi in tožbeno zahtevo za sedaj odbiti.

Pripominja se še, da toženčevo mnenje, češ tožbeno zahtevo bi bilo tudi glede na § 884. obč. drž. zak. odbiti, ni utemeljeno.

Kakor je razvidno iz obestranskih navedeb, bili so predmet, kupnina in tudi pogoji plačila in izročitve določeni, prodana stvar se je uže celo izročila v fizično posest in znaten del kupnine bil je uže plačan. Po tem takem ni dvojbe, da je bila ustna pogodba kot definitivna sklenjena in da ima dogovor o pismeni pogodbi le pomen, omogočiti zemljeknjižni prepis.

Proti tej rzsodbi je vložila tožiteljica izvenredno, toženec pa redno revizijo.

Najvišje sodišče je z rzsodbo z dne 28. septembra 1892, št. 8226 potrdilo rzsodbo druge instance.

Razlogi.

Izvenredni reviziji tožiteljice proti izreku višjesodne rzsodbe, s katerim se potrjuje rzsodba prvega sodnika glede odbitega dela tožbene zahteve, ni bilo moči ugoditi, ker niso dani oni pogoji dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593 zb. pr. zak., ki dopuščajo, da se predruagačijo soglasne rzsodbe; kajti tožiteljica niti ni dokazala, da je izpolnila svojo dolžnost, niti se ni izjavila, da je pripravljena jo izpolniti, dolžnost, katero jej nalaga zakon in katero je tudi izrecno prevzela, namreč da očisti prodano posestvo od vknjiženih bremen. Zaradi tega ni moči najti očitne krivice, ampak rzsodba se vjema popolnem z načelom §a 1052. obč. drž. zak., da more samo tist zahtevati izročitve, kdor je svojo dolžnost uže izpolnil ali pa je pripravljen, izpolniti jo. Tožiteljčina izjava v pravdi, da je pripravljena zemljiško knjigo očistiti, ne zadošča, ker ni izražena v tožbeni zahtevi, kar bi se bilo moralo zgoditi, da se zagotovi po smislu §a 1052. obč. drž. zak. izpolnitev obestranskih zavez, druge za drugo. Dasi je tožiteljica tožencu prodane parcele uže izročila v fizično posest, toženec vender nima nikake varnosti, da jih bode smel obdržati, ker hipotekarnim upnikom ni zabranjeno, seči po teh posestvih. Določila pogodbe, katero priznavata obe stranki, da mora toženec drugo polovico kupnine do sv. Jurija 1890. l. plačati, ni moči drugače razumeti, kakor da tožencu ni bilo treba druge polovice pred sv. Jurijem 1890. l. plačati, tudi ne, če bi bila tožiteljica svoji dolžnosti, da očisti zemljiško knjigo, uže poprej zadostila; nikakor pa tega določila ni moči razumeti tako, da se je toženec odrekel zakoniti tožiteljčini dolžnosti, očistiti zemljiško knjigo. Tožiteljica bi bila morala po smislu §a 904. obč. drž. zak.

zemljiško knjigo očistiti brez nepotrebne odloga, ker v pogodbi za to ni bil določen poseben rok; ona pa tega ni storila, dasi je imela več, nego četrto leta časa. Zaradi tega ni bilo izvenredni reviziji tožiteljčini moči ugoditi.

Toženčeva revizija proti onemu delu višjesodne razsodbe, s katerim se je razsodba prvega sodnika predrugačila, je redna, a neutemeljena. Tukaj se je treba ozirati na razloge druge instance, ki dokazujejo, da toženec, obljubivši dne 11. januarja 1890. l. prvo polovico kupnine plačati uže tretji dan, ni mogel v mislih imeti, da se v tem času očisti zemljiška knjiga, kar bi se tudi ne bilo dalo lahko zvršiti (§ 914. obč. drž. zak.).

Dr. J. Hrašovec.

b) O legitimaciji dediča k vtoževanju zapuščinskih tirjatev.

Ivan E. in njegova mati Marija E. sta tožila, da mora Toma F. njima kot dednima naslednikoma Matije E. plačati na posojilih in pijači 100 gld. s prip. — Toženi Toma F. je ugovarjal, da je teh 100 gld. uže poravnal z raznimi dajatvami, ugovarjal pa je tudi, da tožitelj Ivan E. ni upravičen tožiti, ker se je zapuščina Matije E. prisodila le vdovi njegovi, sedanji tožiteljici Mariji E., otroka Matije E., rekše tožitelj Ivan E. in Helena E., pa sta dobila le dolžna deleža ter sta materi in dedinji Mariji E. samo fideikomisarano substituirana; tožitelju Ivanu E. mati še ni izročila zapuščine ter se sploh ne ve, ali mu jo bode kedaj izročila, a lahko je, da jo vroči hčeri Heleni E., ne pa njemu.

Okr. sodišče v Škofji Loki je z razsodbo z dne 22. nov. 1891, št. 5544 tožbeno zahtevo odbilo iz naslednjih razlogov:

Tožitelja Ivan E. in Marija E. trdita, da sta pravna naslednika po Matiji E., umršem dne 22. avg. 1879. l., ter zahtevata, da jima mora toženec plačati 100 gld., katere je bil bajè dolžan zapustniku. Iz zapuščinske razprave po Matiji E. in iz prisodnega pisma z dne 18. decembra 1880 je pa videti, da je bila zapuščina po Matiji E. njegovi vdovi, sotožiteljici Mariji E. prisojena z dolžnostjo, naj ob svojem času zapuščinsko imetje oddá sinu Ivanu E., ali če bi ta za gospodarstvo sposoben ne bil, hčeri Heleni E., sedaj omoženi F. V tem določilo je fideikomisarna substitucija, katere bistvo je to, da ima Marija E. kot postavljena dedna naslednica

glede zapuščinskega imetja po §-u 613. obč. drž. zak. omejeno pravico lastnine z oblastmi in dolžnostmi uživalca. Substituirana dediča Ivan in Helena E. pa imata pravico do substancije zapuščinskega imetja, in sicer, dokler ni določeno, ali bode Ivan E. dobil to imetje, ali pa je bode dobila Helena E. Tožitelja niti ne trdita, da bi bilo to vprašanje med Ivanom in Heleno E. na jedni strani in med Marijo E. na drugi strani uže rešeno, a iz zemljiške knjige pri vložkih, ki so del rečene zapuščine se vidi, da je Marija E. prepisana kot lastnica in da je fideikomisarna substitucija zaznamovana za Ivana in Heleno E. Dokler pa to ni rešeno, ima Marija E. samo pravico do obrestij zapuščinskih tirjatev. Ivan E. pa sam za-se nima pravice do kapitala, ampak le v zvezi s Heleno E., vendar tudi v tej zvezi ne tako, da bi mogel tirjati, naj se mu kapital tirjatve izplača kar brez utesnitve. Iz vsega tega pa izhaja, da tožitelja Marija in Ivan E. sama nimata pravice zastopati zapuščine in zanjo tožbe vlagati, pač pa bi imeli vsi trije udeleženci to pravico, — ali tudi ako bi vsi trije tožili, bilo bi glede na različne pravice postavljenega dediča (Marije E.) in substitutov (Ivana in Helene E.) tožbeni petit postaviti drugače. Nikakor pa tožitelja ne moreta zahtevati plačila kapitala in obrestij v njih roke, ker bi pri tem trpele škodo pravice Helene E. Zato je bilo odbiti tožbeno zahtevo.

V apelacijskih pritožbah sta tožitelja naglašala, da je Marija E. zapuščino Ivanu E. faktično uže izročila in da je bilo tožbi ugoditi vsaj z uradnim dostavkom, naj se iztožena svota položi v sodne roke.

Višje dež. sodišče v Gradci je razveljavilo prvo razsodbo glede na to: da je toženec sicer prerekal aktivno legitimacijo sotožitelju Ivanu E., češ zato, ker mu fiducijarna dedna naslednica Marija E. še ni izročila dedščine, da pa toženec ni dvomil zastran aktivne legitimacije Marije E.; da je vprašanje ob aktivni legitimaciji pač uradoma uvaževati, da pa je tedaj, če je brezdvojbeno ne manka, vprašanje o legitimaciji pretresovati v pravdi; da se je dedščina Matije E. prisodila Mariji E. z dolžnostjo, naj jo izroči sinu Ivanu E. ali pa, če bi le-ta ne bil sposoben prevzeti je, hčeri Heleni, da se pa čas, kedaj naj se to zgodi, ni določil, zlasti ne odložil do smrti Marije E.; da je torej v presojo vprašanja, ali je zapuščinske tirjatve vplačati ali pa morebiti sodno deponovati,

treba razpravljati, ali se ni imetje uže izročilo; — in zaukazalo dopolniti obravnavo o teh točkah.

V dopolnilni obravnavi sta tožitelja navedla in dokazovala, da je uže z ustnim dogovorom med Marijo E. in Ivanom E. določeno, kdo da prevzame dedščino, namreč Ivan E., kateri jo je faktično uže nastopil, dasi ni bilo prilike do sedaj, napraviti pismeno izročilno pogodbo. Tudi sta stavila eventualno zahtevo, da je toženec dolžan poplačati vtoževano tirjatev pri sodišči za dediče.

Okrajno sodišče je z novo razsodbo odbilo tožbeno, kakor tudi eventualno zahtevo in sicer iz istih formalnih razlogov, kakor v prvi razsodbi, pripominajoč na dopolnilne trditve tožiteljev, da ustni dogovor glede izročitve dedščine Ivana E. uže zato ne velja, ker mu ni pritrčila tudi upravičena Helena E.

Višje dež. sodišče v Gradci je z razsodbo z dne 11. avgusta 1892, št. 5504 na apelacijo tožiteljev ugodilo eventualni, v dopolnilni obravnavi stavljeni zahtevi pod pogojem, da tožiteljica Marija E. s prisego zanika toženčeve trditve, tičoče se poravnanja vtoževane tirjatve.

Razlogi.

Razlog, da tožiteljema nedostaje aktivne legitimacije, zaradi katerega je prvi sodnik odbil zahtevo tožiteljev, ne more veljati. Dognano je, da se je zapuščina Janeza E. prisodila vdovi Mariji E., katera mora pozneje zapuščinsko imetje izročiti sinu Ivanu ali hčeri Heleni. To je res fideikomisarna substitucija in res se tudi brez prisotnosti vdeležene Helene E. pri tej pravdi ne da rešiti vprašanje, je li substitucija uže nastopila, odnosno ali se je imetje izročilo po redu Ivana E. Vender pa ni moči odrekati Mariji E. kot fiducijarni dedni naslednici in Ivanu E. kot eventualno v substitucijo pozvanemu dediču legitimacije, da smeta vtoževati zapuščinske tirjatve, ker onadva sta brezdvojbeno poklicana čuvati koristi zapuščinskega imetja in ker sploh vsakemu dediču tudi pred prisoditvijo pristojna pravica, da zahteva poplačilo zapuščinskih tirjatev, seveda ne v svoji roki, ampak v zapuščinsko maso. Ker sta tožitelja eventualno zahtevala, naj se tirjatev, o kateri je govor, plača pri sodišči za dediče po Ivanu E., tedaj je treba smatrati, da sta legitimovana za takšno zahtevo, s katero se ne

predrugachi nego samo utesni tožbena zahteva, in zato je treba tudi meritorno presojati prepirno reč.

Tožba navaja, da je toženec pri Ivanu E. zadolžil se na posojilih in pijači za 100 gld. To toženec v svojem odgovoru izrecno priznava in trdi, da je tirjatev poplačana. Zato je zgol toženčeva dolžnost, da dokaže poplačilo tirjatve, katero tožitelja zanikata. Ali se je to poplačilo zgodilo z »datio in solutum« na račun vtoževane tirjatve ali s kompenzacijo vrednosti tega, kar je toženec baje dal, to je tu nerevelantno, ker ni ponuden dokaz po pričah in zvedencih, ampak le po glavni prisegi, ker se torej likvidnost protitirjatev lahko dožene brez odloga. Tožitelja zanikata, da bi bil toženec dal kaj, a ne trdita, da bi se bile dajatve drugače poplačale ali zgodile na kak drugi dolg; zato je brez potrebe nadaljno dokazovanje, ako toženec dokaže dajatve. Trditve toženčeve so dovolj točne, kar se tiče časa in ostalih okolnostij. Glavne prisege naj stori Marija E. sama, ker gré tukaj za okolnosti, katerih Ivan E. sam ne more znati, katere pa Marija E. lahko vé. Bilo je torej tožbeni zahtevi, kar se tiče glavne stvari, ugoditi, ako Marija E. priseže obe, v razsodbi jej naloženi prisegi o dajatvah, katere toženec trdi. Če pa stori le jedno prisego, potem se tožbena svota za toliko zmanjša, in če ne priseže nobene prisege, potem se tožbena zahteva popolnem odbije. Ker, kakor rečeno, vprašanje zastran substitucijskega razmerja ni razjašnjeno, zato pa je znesek, katerega tožitelja priborita, plačati za dediče po Janezu E. pri sodišči in potem naj si ga med sabo razdelé vdeleženci pri zapuščini.

Na revizijo toženčevo je najvišje sodišče z odločbo z dne 25. oktobra 1892, št. 1204 potrdilo višjesodno razsodbo iz njenih, stvari in zakonu prilegajočih se razlogov.

e) **K razlagi §a 1435. obč. drž. zak.**

Franciška F. je tožila Janeza B. in Alojzija R., da jej nerazdelno plačata znesek 100 gld. s prip.

Okrajno sodišče v R. je z razsodbo z dne 10. septembra 1891, št. 2672 odbilo tožbeno zahtevo, da je Janez B. dolžan nerazdelno z Alojzijem B. tožiteljici v 14. dneh vrniti onih 100 gld., katere je ona na prošnjo Alojzija R. dala Janezu B., da poplača ž njimi dolg pri kranjski hranilnici, — a razsodilo, da je toženec

Alojzij R. dolžan, tožiteljici v 14. dneh vrniti omenjeno svoto s 5% obresti od dne vročene tožbe.

Razlogi.

Po jasnem in soglasnem pričevanju in po priznanji strank je nastopno dokazano. Dne 23. septembra 1889 l. sta toženca Janez B. in Alojzij R. v Kregljevi hiši na Dvoru sklenila konečno ustno kupno pogodbo gledé posestev vlož. št. 140 v kat. obč. Dvor in vlož. št. 295 v kat. obč. Podboršt. Janez B. prodal je Alojziju R. omenjeni dve zemljišči, potem jeden kotel in jeden oreh za 1015 gld. Gledé plačila sta se pogodnika dogovorila, da prevzame kupec dolgove, znašajoče 200 gld., da doplača 500 gld., kedar se bode pismena pogodba delala, ostanek pa v treh letih. Od zadnjega zneska plačeval bode kupec 6% obresti. Kupec je plačal prodajalcu takoj 40 gld. in pogodnika sta si segla v roke v znamenje, da je pogodba sklenjena. Uže tukaj se poudarja, da sta pogodnika le zastran zemljeknjižnega prepisa sklenila napraviti pismeno pogodbo, da se torej § 884. obč. drž. zak. tukaj ne da uporabiti; pogodnika sta sklenila konečno kupno pogodbo in tudi med pogajanjem ni nobena stranka trdila, da bode pogodba še le takrat veljavna, kadar se bode o njej napravila listina. Alojzij R. je kupil posestvo, ker je nameraval hčer Frančiške F. v zakon vzeti, to se pa ni zgodilo. To je pa bil uzrok, da se niti Frančiška F., niti Alojzij R. nista več brigala za kupno pogodbo. Janez B. se sicer nikdar ni branil, napraviti pismene pogodbe, a vender se še danes to ni zgodilo. Nekaj se je pa v tem času, ko je Alojzij R. bil presumptiven zet Frančiške F., vender le zgodilo. Pri posestvih vlož. št. 140 v kat. obč. Dvor in vlož. št. 295 v kat. obč. Podboršt bila je vknjižena tirjatev Kranjske hranilnice za 100 gld. Alojzij R. in Frančiška F. sta sklenila, da bodeta ta dolg plačala, potem pa na čisti posestvi od Kočevske hranilnice vzela 350 gld. posojila. Alojzij R. dobil bi na ta način denar in bi Janezu B. pri pismeni pogodbi lahko kupnino izplačal. Frančiška F. je dala onih 100 gld. Kočevska hranilnica je posodila potem 350 gld., njena tirjatev se je pri prodanih posestvih vknjižila, denar sprejel je Janez B. Stvar je sedaj toliko jasna, da se ve, komu in s kakim namenom je dala Frančiška F. onih 100 gld., ki so predmet pravde.

Tožiteljica trdi v tožbi, da je Janez B. s tem denarjem poplačal svoj dolg pri Kranjski hranilnici, da se je torej obogatil brez

pravnega naslova na njene troške. Janez B. pa trdi, da je omenjeno svoto od tožiteljice sprejel na račun kupnine. Janez B. je to s pričami tudi dokazal. Klasične priče Janez S. star., Janez S. ml. in Urša S. so potrdili, da je tožiteljica ustni kupni pogodbi pristopila in Janezu B. izrecno rekla, da mu bode posestvi plačala, kedar bode od Kočevske hranilnice dobila denar. Janez S. star. še posebe potrjuje, da je tožiteljica nameravala kupljeni posestvi prepisati na ime svoje hčeri, neveste Alojzija R., ter mu izrecno izjavila se, da je plačala Janezu B. na račun kupnine 100 gld. Tožiteljica ne more zahtevati, da bi se kupna pogodba zdaj razrušila, ampak le, da se natanko izpolni. Tožiteljčina dolžnost bi bila dokazati, da ona pravdne svote ni dala na račun kupnine, ali pa vsaj dokazati pravni naslov svoje tožbe proti Janezu B., namreč, da se je ta brez pravnega naslova z omenjeno svoto na njene troške obogatil. Tega pa ni storila. Tudi ni moči reči, da bi se bil Janez B. brez pravnega naslova obogatil. Dalje pa tožiteljica tudi ni dokazala, da bi bil Janez B. kupno pogodbo razrušil, ali pa se kedar branil, izpolniti jo. Uvaževaje vse to, pa je bilo tožbeno zahtevo proti Janezu B. kot neutemeljeno odbiti.

Druga je stvar gledé sotoženca Alojzija R. Temu je tožiteljica prepirno svoto posodila. Alojzij R. sam priznava, da je Frančiške F. prosil, naj mu posodi 100 gld., da bode poplačal Kranjsko hranilnico. Ker se je pa to posojilo neposredno Janezu B. odštelo, ne čuti se Alojzij R. dolžnega, to svoto tožiteljici vrniti, in trdi, da je tožiteljici obljubil, povrniti jej z Janezom B. to svoto, kedar bodeta dobila 350 gld. iz Kočevske hranilnice. Ker je pa Janez B. sam sprejel ta denar, misli, da on ni dolžan izpolniti svoje obljube. Alojzij R. si je pa prepirno svoto od tožiteljice izposodil, in jej obljubil vrniti jo. Sklenil je torej ž njo po smislu §-a 983. obč. drž. zak. dvostransko pogodbo. Alojzij R. je obljubil svoto vrniti, kedar dobi denar, tega določila pa ni moči smatrati za pogoj plačilu, ampak le za določilo časa, in Janez B. je uže dobil denar iz Kočevske hranilnice. Ako Alojzij R. ni za to skrbel, da bi se bil denar porabil njemu v korist, da bi bil prevzel kupljeni posestvi, da bi s tem denarjem poplačal del kupnine, to Frančiški F. ne more biti na kvar, in on lahko od Janeza B. zahteva odškodnine, ako misli, da ga je Janez B. oškodoval s svojim ravnanjem. Njegova dolžnost je bila, tožiteljici izposojeno svoto v pravem času

vrniti, on sam pa priznava, da tega ni storil, torej je bilo proti njemu tožbeni zahtevi ugoditi.

Na tožiteljčino apelacijo je višje dež. sodišče v Gradci z rzsodbo z dne 16. decembra 1891, št. 4013 rzsodbo prve instance nekaj potrdilo, nekaj predrugáčilo in po tožbeni zahtevi rzsodilo, da sta toženca Janez B. in Alojzij R. nerazdelno dolžna, tožiteljci v 14. dneh plačati 100 gld., katere je ona na prošnjo Alojzija R. dala Janezu B., da poplača svoj dolg v Kranjski hranilnici.

Razlogi.

Sotoženec Alojzij R. se proti rzsodbi prvega sodnika ni pritožil; zaradi tega ostane njemu nasproti neizpremenjena. Tožiteljica se pritožuje, ker se njeni tožbeni zahtevi proti Janezu B. ni ugodilo. Ta pritožba je utemeljena. Nepotrebno je tukaj pretresati, sta li oba toženca glede posestev vlož. št. 140 v kat. obč. Dvor in vlož. št. 295 v kat. obč. Podboršt sklenila pravoveljavno kupno pogodbo ali ne, in v kakem smislu je tožiteljica pristopila tej kupni pogodbi. Toliko je iz izpovedij obeh strank jasno, da pogodbe nikdar nista izpolnili, da izpolnitve nikdar nista druga od druga zahtevali, ampak da sta od pogodbe odstopili. Ako je pa to dognano, potem za Janeza B. ni nobenega pravnega naslova več, da bi obdržal vtoževani znesek, kajti on sam priznava, da je ta znesek dobil glede na to pogodbo na račun kupnine. On je torej po smislu §-a 1435. obč. drž. zak. zavezan, to svoto tožiteljici vrniti. V tem pogledu je torej bilo izpodbijano rzsodbo predrugáčiti in tožbeni zahtevi ugoditi.

Najvišje sodišče je z rzsodbo z dne 9. marcija 1892, št. 2339 revizijo toženca Janeza B. zavrnilo in rzsodbo druge instance potrdilo iz njenih razlogov, dostavši: Revizijska pritožba ni ovrgla razlogov druge instance; kajti Janez B. sam priznava, da je po omenjeni kupni pogodbi posestvi vlož. št. 140 kat. obč. Dvor in vlož. št. 295 kat. obč. Podboršt dal kot zastavo za varnost posojila Kočevske hranilnice, da je torej s temi posestvi razpolagal, da pa od Alojzija R. ni zahteval tožbenim potem izpolnitve pogodbe.

Dr. J. Hrašovec.

d) Notarijatski zapis, napravljen na Ogerskem po kr. ogerskem notarji, nima izvršilne moči po smislu §-a 3. not. reda z dne 25. julija 1871, št. 75. drž. zak.

Deželno sodišče v Ljubljani je prosilcu A. na podlogi notarijatske zadolžnice, izdane v Karlsburgu (na Ogerskem) v 2. dan septembra 1891. l., št. 168 dovolilo izvršilo 1. in 2. stopinje na premočnine izvršenca B.

Višje dež. sodišče v Gradci pa je na rekurz izvršenca B. z naredbo z dne 17. februarja 1892. l. št. 2014. ovrгло odlok prvega sodišča iz naslednjih razlogov: Določilo §-a 3. not. reda z dne 25. julija 1871, št. 75 drž. zak., po katerem imajo notarijatski zapisi pod ondi ustanovljenimi pogoji takšno izvršilno moč, kakor pred sodiščem sklenjene poravnave, more veljati samo za takšne zapise, ki so jih napravili državno postavljeni notarji v deželah, koder velja ta notarski red; to pa tukaj ni, ker se izvršila prosi na podlogi notarijatskega zapisa, napisanega po kr. ogerskem notarji v Karlsburgu. Tudi predpisi, ustanavljajoči vzajemno izvršilo po sodiščih v Avstriji in na Ogerskem ne dajo podstave, da bi bil tak notarijatski zapis izvršljiv. Izvršilo, obavljeno s pritožbenim odlokom, torej nima zakonitega temelja in zaradi tega je bilo ta izvršilni čin dejati ob veljavo. Tudi mora izvršitelj po smislu §§-ov 24. in 26. z dne 16. majnika 1874. l., št. 69. drž. zak. izvršencu povrniti troške, v pravni zagovor potrebne.

Na revizijski rekurz izvršiteljev je najvišje sodišče z odločbo z dne 11. majnika 1892. l., št. 5785. potrdilo višjesodno odločbo iz istih razlogov, prilegajočih se stvarnemu položaju in zakonu, ter je ukrenilo, da mora izvršitelj trpeti sam troške zavrženega revizijskega rekurza.

Dr. V.

Književna poročila.

Zbirka zakonov, zadevajočih posle občinskega področja. I. zvezek. Občinski red in občinski volitveni red z dodatkom drugih zakonov, tikajočih se poslov občinskega področja in z obrazci. Sestavil dr. Ivan Dečko. Celje, 1892, 8°, 368 strani.

Slovensko besedilo štajerskih deželnih zakonov je bilo dosedaj le težko pristopno. Raztreseni so ti zakoni po mnogih letnikih deželnega zakonika, ki praktiku navadno cel ni na razpolaganje, in razun tega je prevod v tem zakoniku le prevelikokrat popolnoma neraben in do cela nerazumljiv. Glede jednega dela deželnega zakonodavstva štajerskega podal nam je g. pisatelj v tej svoji knjigi priročno in praktično urejeno zbirko. Obseg knjige pove uže njen naslov; podaje nam: občinski red, občinski volilni red, cestni zakon, zakone, tikajoče se deželne kulture in druge manjše zakone, kateri zadevajo posle občinskega področja, ter konečno državna zakona ob urejevanji domovinstva in o sestavljanji imenika porotnikov. Pogrešamo državnega občinskega zakona z dne 5. marcija 1862. Knjiga pa nam ne podaje golih besed teh zakonov, ampak izdaja je prirejena po sedaj vseobče vzprejeti, za praktika najprikladnejši obliki, da so posameznim zakonovim določilom pridejani dotični skrbno zbrani pravoreki državnega in upravnega sodišča ter naredbe in določila drugih zakonov, kolikor zadevajo predmet, ki ga ima v mislih dotični paragraf. Ker je vsakemu pravoreku pridejano število, katero ima v zbirki Hye, oziroma Budwiński, je tistemu, ki želi daljšega in natančnejšega poučila, iskanje jako olajšano.

V uvodnih besedah miluje pisatelj, da štajerski slovenski župani še nimajo jednake priročne knjige, kakeršno imajo kranjski v Globočnikovi, od Levstika prevedeni knjigi „Nauk slovenskim županom“. Znaprej, ko bodo lahko vpotrebljali to zbirko, ki je kolikor toliko tolmač zakonov, vánjo vzprejetih, bodo takega pripomočka manj pogrešali, sosebno ker je pisatelj glede na praktični namen knjige, ki naj bi služila v prvi vrsti le županom in občinskim uradnikom, dodal „obrazce, potrebne pri občinskem uradovanji“ (stran 267 do 341). Skrbno urejeni in dobro izbrani obrazci, katerih je 81 (Globočnikov „Nauk“ jih ima le 48) bodo županom in občinskim uradnikom zanesljiv kažipot v vseh važnejših poslih njihovega področja. Malenkostno bi bilo, ko bi hoteli tukaj podrobno o njih razpravljati, in le ob formalnosti bi se zadevali, ako bi jih primerjali Globočnikovim ter presojali, kateri so boljši. V marsikaterem oziru je itak razlika utemeljena v določilih raznih zakonov, a kjer ni te ovire, bilo je povse umestno prevzeti Globočnikove obrazce, in tako se je na pr. zgodilo pri obrazcih št. 1. in 27. te knjige, ki so povse slični obrazcem št. 32 oziroma 36 knjige Globočnikove.

Izpregovoriti nam je še o jeziku in pri tem se moramo ozreti na slovenske izdaje deželnih zakonov drugih kronovin. Za Kranjsko prireja tako izdajo Josip Pfeifer, ki je dosedaj izdal občinske zakone, deželno kulturo in deželno ustavo zadevajoče zakone. Druga knjiga, ki prihaja v poštev, je E. Klavžarjev „Priročni zakonik za pokneženo grofijo Goriško in Gradiško“ (Gorica, 1891). Pri izdaji kranjskih deželnih zakonov je pnatisniti zakone v besedilu, v katerem jih je objavil deželni zakonik, kajti deželni zbor kranjski sklepa vse zakone v obeh jezikih, v slovenskem in nemškem, in oba teksta, slovenski in nemški, sta jednako polnoverna (§ 2. zakona z dne 20. decembra 1869 št. 3 dež. zak. kranjskega iz l. 1870.)

Na Štajerskem in na Goriškem pa so slovenske izdaje v deželnih zakonih le oficijalni — žal, prepogostoma slabi — prevodi polnovernega izvirnika. Glede na to, da so ti prevodi uradni, si Klavžar v navedeni knjigi ni upal premeniti besedila deželnega zakonika, ampak je le dostavljal slabim ali napačnim izrazom popravljajoče opomnje ter nekoliko opilil zastarele oblike. Držal se je torej v obče tistega načela kot dr. Kavčič pri izdaji kazenskega zakonika in kazensko-pravdnega reda, kateri v uvodnih besedah tema zakonikoma svoje postopanje podrobneje razlaga in utemeljuje.

Drugače je ravnal dr. Dečko v knjigi, kateri veljajo te vrstice. V „uvodnih besedah“ on sam o tem piše: „Ko sem se lotil dela, da priredim zbirko zakonov, zadevajočih posle občinskega področja, uvidel sem kmalo, da je izdaja dež. zakonika v slov. jeziku za to neporabna. Ko sem primerjal slovensko izdajo s prvotnim, nemškim tekstom, uveril sem se, da ne pove slovenska izdaja tega, kar pravi nemški tekst, ali da je tako nerazumljivo povedano, da sem pravi zmisel zakona pogoditi mogel še le iz nemškega izvirnika. Sklenil sem toraj, da vzamem slovensko izdajo deželnega zakonika samo za podlago nameravani zbirki, da pa vsak zakon, verno držeč se izvirnika, pregledam in prepilim paragraf za paragrafom“. — Gledé na pogostoma zares slabo slovenščino v slovenski izdaji štajerskega deželnega zakonika temu načelu ne moremo ugovarjati, toda mi bi jedno želeli, kar bi naj čislani pisatelj v poštev jemal pri izdaji daljnih zvezkov. Kakor smo zgoraj omenili, je slovenski tekst kranjskih deželnih zakonov istotako avtentičen kot nemški, oba določuje zakonodavec sam in kjer se torej, slovensko uradovaje, upiraš na določila kranjskih deželnih zakonov, rabiti moraš za tam urejene reči tiste izraze, katere je določil zakonodavec. Zaradi tega pa bi v interesu jednotne pisave bilo želeli, naj tudi izvenkranjski Slovenci, kedar pišejo o takih rečeh, upotrebijo tistih slovenskih besed, katere so določene v kranjskem deželnem zakonodavstvu, ako niso naravnost nepravilne in zavržne. Ko bi se g. pisatelj tega držal, ne bi nahajali v knjigi besede „lovski počitek“ za prepovedani lovski čas, ne besed: „volitveni red“, „volitveni razdelek“, „družinski zakon“, „družinska knjižica“ i. t. d., katerih kranjsko deželno zakonodavstvo, vsaj v zadnjem desetletji, več ne pozna.

Zunanja oblika knjige je jako lepa in primerna ter dela čast tiskarni D. Hribarjevi v Celji, katera je knjigo tudi založila in kjer se dobiva po 1 gld. 80 kr., v platno vezana po 2 gld. 20 kr.

Dr. J. Babnik.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. decembra.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Prepoved, da društvo ni smelo zborovati letos dne 19. septembra v Laškem trgu, bila je predmet kritiki tudi v poslanski zbornici državnega zbora. V plenarni seji je dne 16. pr. meseca poslanec g. dr. Ferjančič v svojem govoru povedal tudi

(po stenografičnem zapisniku) nastopno: „... Nedavno tega priredilo je pravniško društvo „Pravnik“, kateremu je sedež v Ljubljani, izlet v Laški trg, ker ni delovanje njegovo utešnjeno po deželnih mejah in ker se je hotelo približati štajerskim svojim članom. Zajedno z izletom imel se je vršiti društveni shod. Okrajno glavarstvo Celjsko pa je shod prepovedalo (Čujte! na desni!), sklicujoč se na nemogoče določbe društvenega zakona. Vidi se, da tu ni odločil pravnik, ampak politik, sicer ne bi prezrl judikata državnega sodišča, nad katerim ni nobene instance več, judikata, jednega najstarejših, iz leta 1871., kjer je čitati, da „državno sodišče ne pozna v društvenem zakonu nobene določbe, s katero bi bilo kakemu društvu zabranjeno zborovati zunaj svojega sedeža (Čujte! na desni).“ — Dne 24. pr. meseca je opozarjal na rečeno prepoved poslanec gosp. prof. Šuklje v budgetnem odseku pri naslovu notranjega ministerstva. Ministerski predsednik grof Taaffe je odgovoril, da mu še ni došel rekurz zaradi prepovedi, da pa bode svoje ukrenil, kakor hitro se razvidi iz aktov, da je v istini, kakor je poslanec dokazoval, v tem slučaju žalil se društveni zakon. — Omenjamo pri tej priliki, da je c. kr. namestništvo v Gradci potrdilo prepoved c. kr. okrajnega glavarstva Celjskega, sklicujoč se na razloge prve instance. Društveni odbor je na to vložil ministerjalni rekurz. — V zadnji odborovi seji se je vzelo na znanje, da društveni odbornik g. dr. Majaron odpove svoje funkcije kot tajnik in knjižničar društva in kot urednik „Slov. Pravnika“, ker se preseli iz Ljubljane. Tajništvo je prevzel do novih volitev odbornik dr. Krisper, a z uredništvom „Slov. Pravnika“ za bodoče leto je odbor poveril gg. dra. Viktorja C. Supana in dra. Maksa Pirca.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Drž. pravdnika namestnik dr. A. Eisenzopf državnim pravdnikom v Celovci; pristav pri okrajnem sodišči v Kamniku A. Potrato pristavom pri dež. sodišči Ljubljanskem; avskultant I. Terbuhović pl. Schlachtschwert pristavom pri okr. sodišči v Ilirski Bistrici; avskultant R. Pavlin pristavom pri okr. sodišči v Kopru; policijski koncipist v Gradci M. Papež policijskim komisarjem pri policijskem ravnateljstvu Graškem. — Premeščeni so: Okr. sod. pristav A. pl. Bamberg iz Vipave v Idrijo; okr. sod. pristav dr. I. Kladva iz Ilirske Bistrice v Kamnik; okr. sod. pristav dr. J. Toplak iz Idrije v Vipavo; — notarji dr. F. baron Martinec iz Rožaka v Celovec, dr. Fr. Berthold iz Železne Kaplje v Rožak in K. Kögeler iz Lane v Železno Kapljo.

— (Novo okrajno sodišče.) Pravosodni minister je ukrenil, da je iz sodnega okraja Logaškega izločiti katastralne občine: Cerknico, Doljenjo vas, Grahovo, Žerovnico, Selšček, Begunje, Bezuljak, Kožljek in Vlako ter jih združiti v sodni okraj Cerkniški.

— (O slovenskem uradovanju pri sodiščih) govoril je v poslanski zbornici državnega zbora dne 16. pr. meseca poslanec g. dr. Ferjančič (po stenografičnem zapisniku) nastopno: „V pravosodji zabeležiti nam je izdatno nazadovanje. Nikdar nismo zahtevali, naj se pri

pravosodji v slovenskih krajih nameščajo Slovenci po narodnosti, ne moremo pa odobravati, da se izvrstni kandidati slovenske narodnosti, katerim ni moči ničesar očitati, postavljajo za mlajše kandidate, o katerih se to ne more reči. Takšen slučaj primeril se je zadnji čas. (Čujte! na desni.) Pri uradništvu, bódi pravosodno, bódi politično, ne gledamo na narodnost. Zahtevamo pa, da mora uradništvo biti narodovega jezika zmožno v besedi in v pisavi, zahtevamo, da se to dokaže legalnim potem, v kar se nam vidi primerno sredstvo pri sodnih uradnikih sodni izpit, pri političnih uradnikih pa politični izpit. Da se pa to omogoči, zahtevamo in bomo vedno silneje zahtevali, naj se uvede akademično obravnavanje v prvi vrsti praktičnih pravnih disciplin, takšno obravnavanje, kakeršno je bilo v štiridesetih in petdesetih letih in za kakeršno je bil začetkom sedemdesetih let postavljen v državni proračun primeren kredit. Kar je bilo tedaj mogoče, to je mogoče tudi danes; kar je bilo tedaj potreba, je desetkrat večja potreba danes. (Odobranje na desni.) Toda samo jezikovno znanje uradnikov nam ne zadošča. Kaj nam pomagajo uradniki, naj so jezikovno še tako temeljito izobraženi, če se jezika nečejó posluževati. Na to pa naletimo pri vsakem koraku. Zato pa zahtevamo nadalje, naj izda vlada po smislu § 19. državnih osnovnih zakonov „o splošnih pravicah državljanov“, in z uporabo člena 11. o vladni in izvrševalni pravici naredbo, s katero zaukaže določno rabo narodnega jezika pri ustnem ali pismenem občevanju z narodom, ter da izvrševanje te naredbe kontroluje in nadzoruje. V nasprotju s tem pa moramo konstatovati, da se celo obstoječi pripomočki, izdani po vladnem ukazu, to so tiskovine, s katerimi se olajša občevanje s strankami, izvzemši Kranjsko, le malo ali nič ne porabljajo. Ko pa je letos poleti pravosodni minister z ozirom na dejansko potrebo nekega dvornega svetnika, Slovenca, od najvišjega sodišča prevzel v pravosodno ministerstvo, kakšen krik je nastal tedaj v nemških listih in v parlamentarnih krogih! Čula se je absurdna trditev, da slovenski narod ni sposoben ustvariti dvornega svetnika. No, o tem ne bom dosti besed izgubljal, pravosodni minister ravnal in ustregel je s tem le potrebi. Pravosodno ministerstvo dobiva dovolj aktov, civilne in kazenskopravne vsebine, in da užje teh ni, da so samo obilne konfiskacije slovenskih listov, tako je treba imeti koga, ki more vlado ali pravosodno ministerstvo poučiti ob upravičenih in neupravičenih konfiskacijah. Vprašam vas, kdo naj to stori? Ali naj pravosodno ministerstvo za to pokliče z ulice kakega prodajalca kostanjev, (Živahno odobranje na desni) da bo to opravljal? Kako nujno potrebno je, da vlada kaj ukrene, svedočita dva slučaja, o katerih je zadnji čas razsodilo najvišje sodišče. V enem slučaju izdal se je na slovensko tožbo v slovenskem jeziku odlok, s katerim se je dopustilo dokazovanje po pričah. Ta odlok je višje sodišče razveljavilo, a najvišjo sodišče ga je postavilo zopet v veljavo, češ, da se ni kršil noben zakon, ako se je na slovensko tožbo izdal slovensk odlok. To je eden slučaj. V drugem slučaju pa prva instanca ni hotela izdati na slovensko tožbo slovenske medsodbe; medsodba

je to isto, kar je v drugem postopanju odlok. Višje deželno sodišče je to postopanje odobrilo, reki — in na to opozarjam gospoda pravosodnega ministra — da ni bila, odkar je izšel sodni red z dne 1. majnika 1781, torej pred 111 leti, izdana nikaka obvezna naredba, s katero je določeno, da je slovenske vloge slovenski reševati. Najvišje sodišče je temu pritrdilo, češ, da se ni kršil zakon s tem, ko se je na slovensko tožbo odrekla slovenska medsodba. (Čujte! Čujte!) Prej se torej ni kršil noben zakon, ko se je izdalo slovensko rešilo, zdaj se pa tudi ni kršil noben zakon, ko se je na slovensko tožbo odreklo slovensko rešilo. (Posl. dr. Pacák: Škandal!) Posledica tega je, da delajo sodišča kar hočejo. Zadnji slučaj naznanili smo pravosodnemu ministru v posebni interpelaciji dne 18. maja t. l. Nujno prosimo odgovora na to interpelacijo, da se razvozla voz in da nastanejo jasne razmere in se zapreči popolna zmešnjava.“

— (Iz budgetnega odseka poslanske zbornice.) Dne 14. t. m. je bila razprava o justičnem budgetu. Slovenski poslanec prof. Šuklje je opozoril na to, da naraščaj sodnih uradnikov, kateri bi bil zmožen slovensko uradovati, postaja jako pičel, da sta pa notarijat in advokatura prenapolnjena. Treba bi torej bilo, da se za vse, v sodno prakso vstopajoče pravnike takoj pripravijo adjuti, ali pa se obstoječi adjuti drugače značilno razdeljevati. Sicer pa da ne zadošča sedanje dokazovanje jezikovne sposobnosti, nego je priporočati, da bi prositelji za službe v slovenskih krajih bili zavezani delati nekaj praktičnega izpita v slovenskem jeziku. Poslanec je tudi izrekel željo, da bi se za rešitev slovenskih tožba izdalo obče, stanovitno pravilo. Zahvalil je pravosodnega ministra, da je ustanovil novo okrajno sodišče v Cerknici in še dostavil željo, da bi se preobsežni sodni okraj Tolminski razdelil in zato ustanovilo novo okrajno sodišče v Kobaridu. — Pravosodni minister dr. graf Schönborn je na to odgovarjal, da na ozemlju Slovencev zares nedostaje sodniškega naraščaja in da je to tudi njemu žal, izhaja pa od tod, ker morajo kandidatje sodniške službe delj časa služiti brez plače. Isto pa je tudi po drugih sodnih okrožjih. Gledé na to razpravlja pravosodno ministerstvo s finančnim ministerstvom, naj bi vsi avskultantje dobivali adjute. Več da ne more obljubiti minister, ker je rešitev vprašanja zavisna tudi od finančnega ministerstva, vendar pa bode še nadalje na to vprašanje svojo pozornost obračal. Kar se tiče jezikovne kvalifikacije sodnih uradnikov, katere je namestiti v slovenskih krajih, težko je za nje skrbeti po splošnih ukazih. Res znabiti predlagajoča oblastva ne dajo vedno potrebnega poročstva, da so kandidatje-prositelji jezikovno sposobni, kakor trdè. Vender pa minister lahko zagotavlja, da se stvari v tem pogledu zboljšujejo, in on hoče za to skrbeti ter tudi novoimenovanemu predsedniku višjega deželnega sodišča v Gradci priporočiti, naj stori, kar je v tem pogledu moči doseči. Gledé sodnih rešil v jezikovno mešanih pravadah in obravnavah je minister pripomnil, da so ukazi, zadevajoči rabo slovenskega jezika, v tem pogledu nekoliko nedostatni, ker v njih ni določbe, ali je razsodbo, odnosno odlok izdati na nemškem ali pa slovenskem jeziku. Do ministra je prišel kon-

kreten slučaj, v katerem je jedna stranka obravnavala nemški, druga pa slovenski. Presojanje tega slučaja je na ministra napravilo utis, da dotični sodnik, izdaviši zgol nemško odločbo ni prekršil obstoječih ukazov, pač pa bi bilo po duhu jezikovnih predpisov, da se izda tudi slovenska odločba, in to se je tudi naznanilo dotičnemu sodišču pōtem višjega dež. sodišča Graškega. Gledé ustanovitve okrajnega sodišča v Kobaridu je minister odgovoril, da hoče uvaževati to vprašanje. — V isti seji je bil tudi govor o ministerskem ukazu iz julija meseca let l., s katerim se okrajnim sodiščem veleva, naj vselej prošnje, katere stranke po zakonu ustno prijavljajo, zapisujejo v zapisnik, potem pa tudi, da naj stranke pouče o dobrotah zapisovanja v zapisnik. Odsekov poročevalec je zato ministru dr. grofu Schönborn-u hvalo dajal. Minister je odgovoril, da je izdal ta ukaz, ker so se stranke mnogo pritoževale, da sodni uradniki ne vzprejemajo prošenj radi v zapisnik; smoter ukazu je bil, opozoriti sodišča na obstoječe predpise, da ne bi strank z zahtevami, ki se dadé v zapisnik vzprejeti, odpravljala in pošiljala k pravnim zastopnikom; ukaz se je torej izdal, da bi se pravoželjne stranke obvarovale zavlačevanja in troškov. Minister je pripomnil, da je predsestvom višjih dež. sodišč prepustil, izvršiti ta ukaz, da pa je k njemu prišla deputacija društva avstrijskih notarjev, ki se je izjavila, da noče remonstrovati proti ukazu samemu, nego le izraziti svoje pomisleke zoper to, kako so višjesodna predsestva ta ukaz intimovala. Zaradi tega je minister ukrenil, naj se mu vse višjesodne intimacije tega ukaza predložé, da bode te intimacije, kakor tudi spomenico notarske deputacije pregledal in rad potrebno popravil, ako bi se pokazalo, da višjesodna predsestva niso prav pogodila in izrazila intencij pravosodnega ministerstva. — Češki poslanec dr. Herold je v isti seji govoril o gmotnem stanju sodnih oseb in izrekel med drugim željo, naj se okrajni sodniki uvrste v sedmi in sodni pristavi v osmi dijetni razred. Minister je na to izjavil, da se je zastran sistemizovanja jednega dela okrajnih sodnikov v sedmem dijetnem razredu tudi uže obrnil do finančnega ministerstva in da ga bode skrb, doseči kolikor največ za zaslužne in z uradnimi deli preobložene načelnike okrajnih sodišč. Na vprašanja, kako dalječ je s pripravami za uvedbo novega civilno-pravdnega reda na podlogi ustnega postopanja in ali hoče justična uprava prej kot moči uvesti le-tó, za manj drago pravosodje in za varnost prava potrebno reformo, odgovoril je minister, da se dotični načrt zakona neprestano pripravlja in da ima upanje predložiti ga poslanski zbornici uže v bližnji sesiji, da pa je usoda civilno-pravdnega reda bistveno zavisna od usode načrta kazenskemu zakonu, ker bodo po novem kazenskem zakonu imeli sodni dvori manj posla, in se bodo s tem pridobile moči, katere se lahko porabijo za sodne dvore prve instancije kot vzklicna sodišča.

Vabilo na naročbo.

„Slovenski Pravniki“ stopi z novim letom v svoje deveto leto. V malem narodu, kakeršen smo mi Slovenci, težko je vzdrževati list za posamezno stroko. Da se vzlic temu leta množé „Slovenskemu Pravniku“, to zagotavlja pravnikom slovenskim dokaj častno pričevalo. Naš list sta rodila potreba in neodstranljiv faktum slovenskega uradovanja. In če bi se v še tako tesnih mejah gojilo slovensko uradovanje, ne moglo bi biti glede jezika točno, ako se ne skrbi za glasilo, katero opozarja na jednotnost, porabnost in napredovanje slovenskega jezika za našo stroko. Ne dá se tajiti, da je v tem pogledu naš list uže mnogo dosegel. Imamo pa vender še mnogo posla, da slovensko uradovanje dobi popolnem zdravo lice. Temu smotru hoče služiti „Slovenski Pravniki“ tudi v bodoče, v tem smislu vabimo na novo naročevanje in sodelovanje!

„Slovenski Pravniki“ izhajal bode tudi drugo leto vsak mesec po 2 poli obsežen v dosedanji obliki in naročnina mu znaša po 4 gld. za vse leto, po 2 gld. za pol leta. Člani društva „Pravnika“ pa ga dobivajo brezplačno.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1892.

Odbor društva „Pravnika“.

V slovo!

Uredivši to številko „Slov. Pravnika“, poslavljam se od njega kot urednik. S pomočjo vnetih slovenskih pravnikov sem skrbel zanj štiri leta. Rad bi imel zavest, da sem zadostil vsaj nekoliko stvari in čitateljem. Ako so p. n. čitatelji pogrešali tega ali onega, naj blagovolé oprostiti. Izpolniti mi je še ljubo dolžnost, da iskreno zahvaljujem tiste častite gospode, ki so mi uredniku s svetom na strani stali, in sosebno tiste, kateri so mi z dejanskimi podporami olajševali častno službo.

Dr. Danilo Majaron.

„Slovenski Pravniki“ izhajata 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k obžnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Anton Levec,
c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 šte. 119 državnega zakonika

z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národná Tiskarna“.

➡ Dobiti je v „Národní Tiskarní“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

